

ПСИХОСОМАЧНІ РОЗЛАДИ У ДІТЕЙ: ТЕОРІЯ, ДІАГНОСТИКА, КОРЕКЦІЯ

Мацюх К. І.

студентка 3(5) курсу ОР бакалавр
спеціальність 053 «Психологія» ФПСР

Керівник: Дикіна Л. В.

ст. викладач кафедри практичної та клінічної
психології, ФПСР

Актуальність дослідження. Зростання кількості психосоматичних розладів у дітей, особливо молодшого шкільного віку, стає все більш гострою проблемою сьогодення. Ця тенденція викликає занепокоєння не лише у медиків, а й у психологів, педагогів та батьків. Цей феномен має багатогранний характер і пояснюється комплексом факторів, як психологічних, так і соціальних. Психотравмуючими факторами є сімейні проблеми (розлучення або сварки батьків, жорстоке поводження, нестача уваги, гіперопіка), шкільні проблеми (труднощі з навчанням, конфлікти з однолітками, булінг), соціальні проблеми (бідність, еміграція, війна, екологічні катастрофи), індивідуальні особливості (тривожність, невпевненість у собі, емоційна чутливість). Ці фактори можуть призвести до

порушень у роботі нервової системи, ендокринної системи та інших систем організму, що, в свою чергу, проявляється у вигляді різноманітних соматичних скарг.

«Медики часто стикаються з незрозумілими патологіями у дітей, які не мають видимих соматичних змін, але супроводжуються значними стражданнями та негативно впливають на їхнє життя. Ці стани, такі як головний біль, біль у животі, шкірні висипання, втома, апатія, можуть бути симптомами психосоматичних розладів. Негативний вплив психосоматичних розладів на життя дитини може проявлятися у соціальній дезадаптації(труднощі у спілкуванні з однолітками, проблеми з навчанням, замкнутість), емоційних проблемах(тривожність, страхи, депресія, агресія), фізичних проблемах(погіршення загального самопочуття, зниження імунітету, загострення хронічних захворювань)». [1]

Питання сутності та причин психосоматичних розладів у дітей досі залишаються дискусійними. Науковці не мають єдиної думки щодо факторів, які їх провокують. Існують різні теорії, так як: психологічна (емоційний стрес, внутріособисті конфлікти, психологічні травми), біологічна (спадкова схильність, порушення в роботі нервової та ендокринної систем), соціальна(несприятливі умови життя, екологічні фактори). Вивчення психосоматичних розладів потребує комплексного підходу, що поєднає психологічні, медичні та соціальні аспекти.

Психосоматичні розлади вражають широкий спектр органів і систем організму. Їх класифікують за віком, локалізацією симптомів, ймовірними патогенетичними механізмами. Традиційні методи обстеження не завжди дають чітку картину, тому необхідний комплексний підхід, що включає психологічне обстеження, консультації з різними спеціалістами, лабораторні та інструментальні дослідження.

Сім'я відіграє суттєву роль у розвитку психосоматичних проблем у дітей. Нездорові стилі виховання, такі як авторитарність, надмірна опіка або емоційна відчуженість, можуть негативно впливати на дитину та призводити до психосоматичних розладів. Тривожність і страхи - поширені проблеми у дітей молодшого шкільного віку, які можуть бути пов'язані з психосоматикою. Ці емоції можуть викликатися різними факторами, такими як адаптація до школи, сімейні конфлікти, невпевненість у майбутньому тощо. На жаль, частота психосоматичних порушень у дітей зростає з кожним роком. Багато дітей з психосоматичними розладами не мають чітко діагностованих захворювань, але відчувають різноманітні фізичні скарги. Поширеність психосоматики може відрізнятися в залежності від етнокультури, соціального середовища та стилю виховання.

Сучасне суспільство та сім'ї часто не можуть забезпечити необхідні умови для соціалізації та гармонійного розвитку дитини, що може призводити до психологічних проблем та захворювань. На жаль, психосоматика все ще недостатньо вивчена в психології.

Розуміння психосоматичних порушень, особливо у дітей молодшого шкільного віку, потребує поглиблення та вивчення не лише зовнішніх аспектів, але й глибинних причин. [5]

Актуальність даного дослідження визначається також високою значимістю зазначеної проблеми, швидким темпом її поширення, а також необхідністю проведення нових фундаментальних досліджень у цій галузі.

Об'єктом дослідження є психосоматичні розлади у молодших школярів.

Предметом дослідження є причини виникнення психосоматичних розладів у дітей молодшого шкільного віку.

Мета дослідження: теоретично вивчити та емпірично дослідити причини виникнення психосоматичних розладів у молодших школярів, вивчити та проаналізувати методи корекції психосоматичних розладів у дітей.

Практичне значення дослідження:

1. Профілактика психосоматичних розладів:

- Дослідження дозволить ідентифікувати стилі сімейного виховання, що сприяють виникненню психосоматичних розладів у дітей.

- Ця інформація буде цінною для психологів, педагогів та батьків, сприяючи ранньому виявленню та профілактиці цих розладів.

- На основі результатів дослідження можна розробити програми та рекомендації для сімей з метою оптимізації стилю виховання та мінімізації ризику виникнення психосоматичних розладів у дітей.

2. Вдосконалення методів діагностики та лікування:

- Виявлення специфічних ознак психосоматичних розладів, пов'язаних з різними стилями сімейного виховання, допоможе лікарям та психологам у більш точній діагностиці цих розладів.

- Ці знання також сприятимуть розробці більш ефективних методів лікування, які враховуватимуть як психологічні, так і соматичні фактори.

3. Підвищення психологічної грамотності:

- Результати дослідження можуть бути використані для підвищення психологічної грамотності батьків, педагогів та інших фахівців, які працюють з дітьми.

- Ця інформація допоможе їм краще розуміти зв'язок між стилем сімейного виховання та психосоматичним здоров'ям дітей.

4. Покращення сімейних стосунків:

- Дослідження може допомогти батькам усвідомити негативний вплив певних стилів виховання на психосоматичне здоров'я дітей.

- Це усвідомлення може мотивувати їх до зміни стилю виховання та покращення стосунків у сім'ї.

Висновок. Незалежно від достатку сім'ї, неправильний стиль виховання може призвести до психосоматичних розладів у дітей. Діти молодшого шкільного віку дуже чутливі до зовнішніх факторів і не завжди можуть критично мислити. «...Гармонійні стосунки в сім'ї, особливо з батьками, дуже важливі для психічного розвитку дитини. Батьки повинні давати відчуття безпеки, бути прикладом для наслідування і допомагати дитині вчитися справлятися з різними ситуаціями». [3]

Дитячі психосоматичні розлади - це багатогранне явище, яке складно діагностувати та лікувати. Не існує єдиного визначення та чіткої класифікації цих розладів. Їх виникнення може бути пов'язане з невротичними розладами, психічними захворюваннями або соматичними факторами.

«Лікування потребує співпраці педіатрів, психіатрів, психотерапевтів та інших фахівців. Важливо, щоб дитина усвідомлювала себе в рамках захворювання». [2] Необхідно враховувати соціальні та мікросоціальні фактори (сім'я, умови життя, школа). «Напрямами корекції є медикаментозне лікування(за показаннями), психологічна допомога(психотерапія, корекційна робота), соціальна допомога (робота з сім'єю, соціальна адаптація), зміна способу життя(режим дня, харчування, сприятлива атмосфера). Важливі аспекти також є тривалість та комплексність лікування, співпраця дитини, батьків та фахівців та сприятливі умови для розвитку дитини». [4]

Література

1. Мірза О. В. «Психологічна корекція психосоматичних захворювань у дітей» Режим доступу: http://ecopsy.com.ua/data/zbirki/2012_29/sb29_27.pdf
2. Демецька О. Аспекти діагностики та лікування психосоматичної патології. Режим доступу: https://health-ua.com/multimedia/userfiles/files/2021/ZU_4_2021/ZU_4_2021_st53.
3. Перетятко Л. Г. Співвідношення норми та здоров'я у сфері психічної діяльності // Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. Формування здорового способу життя студентської молоді: реалії та перспективи. Полтава : ПДПУ, 2003. С. 126-127.
4. Цуркан Т. Г. Формування педагогічної культури батьків молодших школярів у взаємодії сім'ї і школи: дис. канд.пед.н.. Чернівці, 2018. 340с.
5. Якимчук О., Ханецька Т. Вплив сім'ї на виконання психосоматичних розладів у дітей молодшого шкільного віку. Режим доступу: <https://sj.npu.edu.ua/index.php/pn/article/view/1095/914>